

наведи телефон

Лүимә СЭрипос

06.04.2023
№ 7 (1289)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

В. Узель вэрүм хури

Ты номерт ловиньтэн:

Сăлың хумыт
хонтлаңкве ул
вос кѣтавет

▶ 3

Сăлтатыт патум
мăн ялуңкве
потыртахтасыт

▶ 4

Тучаң, тѣранак ос
сăс тѳтап урыл
мăньци ағииг
потыртасыг

▶ 8-9

60-тăлэтыл
янытлылүв!

▶ 12-13

Оям руц

▶ 14-15

Нăиңхăпыл
яласым мүйлэн

▶ 16

Ты этпост Ханты-Мансийск үст ныврамыт мағыс конференция блыс, тув Хулюмсүнт павылныл Полина Алгадьева, Надежда Алгадьева ос тэнатэн ханищтан нэ Надежда Константиновна Маслова ёхталасыт. Тăн маныр урыл потрыт тот ловиньтасыт, ты бовылтыт 8-9 лѳпсыгт потыр ловиньтэн.

Нётмил вәрнэ тэлат урыл потыртасыт

Округ Думат рўпитан депутат-хотпат кәсың этпос сапрәни вәрыглэгыт ос тыт олнэ мир мәгсыл эрнэ сәкконьт пирмайтэгыт. Юи-оьыл щёс тән мәнполь этпос 30 хоталэт акван-хонтхатыгласыт ос 30 сәвсыр сәкконьт пирмайтасыт.

Хонтлан хотпат урыл ләтың хассыт

Хонтлаңкве кетым хотпат урыл «О регулировании отдельных жилищных отношений в Ханты-Мансийском автономном округе-Югре» нампа нэпакн лильпи ләтың хасвес. Ты мус туп нуса щёмьят олнэ кол винэ мәгсыл акв очередин хасвёсыт.

Элумхоблас акв этпос сыс 19 сөтыра 649 солкөвил мощщанув ке сэлы, руц ләтңыл ты вәрмалы «прожиточный минимум» ләваве, тав нуса хотпаг ловиньтаве.

Хонтлаңкве тотым хотпат акв этпос сыс 195 сөтыра солкөвил ос тыгыл сәвнун ойтавет. Ань хансым ләтың щирьыл, ты хотпат олнэ кол мәгсыл очередин ке хасхатым олэгыт, тот хульгуптавет, хот ат щуртумтавет.

Олн-нётмилыт ләкква-уртсыт

Сәккон щирьыл депутаты рўпитан хотпат ань сәвсыр организацият нётмилыт тәстункве вёрмияныл, руц ләтңыл ты олныт «депутатский фонд» ләваве. Олнаныл

Н. Западнова, Б. Хохряков, Е. Айпин

пуссын эрнэ тэлат нупыл кётыяныл.

Яныгпөль этпос, яңк нәтнэ этпос ос лүпта этпос сыс хоты вәрмалы нупыл олныт тән холтыяныл, та урыл сапрәнит нэпак пирмайтасыт.

Тән спорт нупыл сәв олн тах тәстэгыт. Ты халт «Югорский спорт» нампа колт олнэ мәхум мөт ўсытын касуңкве ялнэ мәгсыл олныл мивет.

Культура нупыл олн ос тәставе. Белоярский ўст олнэ центр-колт рўпитан мәхум депутат-хотпатныл олн вөвсыт. Ты нётмилыт тән лүпта этпос оьыл числат няврамыт янытлан хотал тах вәрыглэгыт.

«Барсова гора» нампа колт рўпитан мәхум сәвсыр рўпатаныл вәрнэ мәгсыл олныл ос тах мивет.

Мән пәвылквет рўпитан нэпак ловиньтан колыт лильпи нэпакыл ос ищхыпың утыл ёвтуңкве нётает.

Ханищтап ос наука тэла нупыл депутаты олн ос мыгыт. Ань төва няврамыт ханищтан колыт пасаныл, уласыл, ищхыпың ханищтан утыл ос мөт эрнэ пормасыл ёвтавет.

Округув янытыл олнэ ўсыт ос пәвлыт машинат яласан лёңхыт, колыт пөхыт няврамыт ёнгын ўтыт, мәхум ўщлахтын мят мұсхалыг щёпитан

мәгсыл депутаты олн ос тах тәстэгыт.

Мөлтэ тәл сыс вәрум рўпатаныл

Сәвсыр кўцаит тәл сыс вәрум рўпатаныл урыл потыртаңкве округ Думан вөвыглавет. Ань олум сапрәнит Уполномоченный олнэ кўчай нэ Наталья Стребкова 2022 тәл сыс мәхум хумус нётсанэ, та урыл тот китыглавет.

Такви рўпататэ сака кәркамьг вәритэ, тав палтэ ёхталам кәсың хотпа мәгсыл сыме шарги, кәсың элумхобласн нётункве таңхи. Вәрум рўпататэ мәгсыл сапрәнит яныг пұмащипа ләтңыл ләввес.

Ос аквта порат округ Думат рўпитан мәнлят хотпат мөлтэ тәл сыс хумус рўпитасыт, та урыл Кирилл Медведев потыртас.

Депутатыг рўпитан хотпат мөтыт щёс яныгпөль этпос 20 хоталэт сапрәнит ёхталэгыт ос сәвсыр эрнэ сәкконьт тыт олнэ мир мәгсыл тах пирмайтэгыт.

Людмила ТЕТКИНА

«Титул» колт рўпитан мәхум сапрәни вәрёгыт

«Титул» нампа кол сосса мирн нётнэ мәгыс вәрвес. Ань тамле ләтың тән округувт олнэ мирн тётэгыт - **ты этпос 26 хоталэт** Ханты-Мансийск ўст сапрәни вәрёгыт.

Хотьют ты кол рўпататэ урыл матыр вәңкв те таңхи, тав **Ханты-Мансийск ўст Карла Маркса ўсхулы 15** колн вос щалтсы, тот нэпакыт ёмащакв вос ловиньтыянэ.

Ос хотьют ты сапрәнит ялуңкв ат

те вёрми, ос «Титул» тэланэ урыл такви вәңкв сака те кәсащипа, такви наме тув вос тётэтытэ ос электронный почтатэ вос ләвитэ, тонт ты нэпакыт тавөн юв тётает.

Сапрәнитяныл ты адрес щирьыл вәрәве: Ханты-Мансийск ўс, Карла Маркса ўсхулы, 15 колэ.

Ляххал мәнщипа ләтңыл **Валентина Хозумова** хансыстэ

Сәлың хумыт хөнтлаңкве ул вос кәтавет

Сосса мәхум Ассамблея депутаты яныгпөль этпос 28 хөталэт сәкконыт урыл потыртаңкве акван-атхатыгласыт. Округ мирколт рүпитан сәвсыр кұщаит сапрәнин өс вөвыглавәсыт.

Өвлэт внутренний политика департаментыт кұщай хум Александр Скурихин «О святылищах» наппа сәккон хумус ань рүпиты, та урыл китыглавес. Тав ләвыс, 2005 тәлт округ Думан пирмайтан сәккон мұсхалыг ань ат рүпиты. Сосса мәхум пәс йис мәнаныл ялпың мәг ке ловиньтавет, руц ләтңыл: «Объект культурного наследия» ләвавет. 2016 тәлт Белоярский үст өлнә «Нумто» ялпың түр тув хасвес. Ань та түр үргалым өньцаве. Тувыл әти пуссын пәс йис мәт ялпыңыг ловиньтавет. Кұщай хум ләвыс, мәнъшит, хантыт, ёрныт пәс савынканыл тув хансуңкве өс эрәгыт. Сәвнүв пәс ялпың мәт тув вос ловиньтавет, ань ты сәкконын лильпи ләтңыт манос щар мөт щырыл хансуңкве эри.

Округ кұщай вәңын нә Ольга Литова сапрәнин өс ёхталас. Ты вәрмалы урыл тав ләвыс: «Александр Александрович щар сөль ләвыс, ты нәпак щар ат рүпиты. Ань «Об объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры) народов России» наппа сәккон щырыл мән округувт сәв ялпың мәт ос пәс йис пәвлыт үргалым өньцавет. Маныр мәгсыл ты сәккон пирмайтавес, ам щар ат торгамтылум. Тыт өлнә мәнъщи, ханты, ёрн мәхум ялпың мәнаныл нәпакн хансуңкве ке кәсащегын, ты сәккон мөт щырыл хансәлын. Ос ул ёрувлән, ялпың

мәт пуссын вөрт өлэгыт ос Россият өлнә сәккон щырыл кәсың элумхөлас вөрн ялантаңкве вөрми, таве тув ат тәртуңкве мән ат вөрмөв».

Ты вәрмалы урыл кұщаит сака хоса потыртасыт. Округувт өлнә сосса мәхум ялпың мәт вос үргалавет ос пөх хөтпат тәла тәлт ул вос яласасыт ос ты нәпак ёт тән элалы рүпитаңкве тах патэгыт. Кұщаит мөт щәс ос тах акван-атхатэгыт, манхурип лильпи ләтың ты сәкконын хансуңкве рөви, аквьёт тах номсахтэгыт.

Ты юи-пәлт Уполномоченныйг рүпитан нә Наталья Стребкова 2022 тәлт сис вәрүм рүпататэ урыл потыртас. Мөлтү тәлт сис ты кұщай нә пәлт сәв сосса хөтпат ёхталасыт. Тән халанылт сәв мәхум өлнә кол ат өньцәгыт. Ань сосса щәмьят кол үнттын департамент пәлныл субсидия-олныл тәставет. Рүпитан программа щырыл 5 сөтыра 794

Е.Д. Айпин потырты

щәмьят өлнә колыл ёвтуңкве нөтвөсыт. Тувыл очередин иң 726 щәмьят хасхатым өлэгыт. Щар сәв хөтпат Хәльүс районт олн-нөтмил үрәгыт – 139 щәмьят, Кондинский районт -103 щәмьят, Ханты-Мансийский район -101 щәмьят. Тән кит тәлт сис пуссын субсидиял тах мивет. Ань кұщаит мөт йильпи программа хансуңкве өвылтахтасыт. Ты щәмьят пуссын өлнә кол ёвтуңкве хунь нөтавет, төнт сосса мәхум мәгсыл тәра мөт йильпи программа тах пирмайтаве.

Мәнъщи, ханты ос ёрн хөтпат пенсия ойтнә тәла урыл ты кұщай нән өс хансәгыт. Төва сәлы үрнә

мәхум сәртын пенсиян патхатуңкве ат вөрмөгыт. Кұщай нә ты тәла хосыт Ассамблея депутатыт аквьёт рүпитаңкве вөвсанә.

Наталья Стребкова нос ләвыс, мөлтү тәлт сүкыр этпос пәсныл мән округувныл хөт сәлың хумыт хөнтлан мән тотвөсыт. Тувыл Россият пирмайтан нәпак щырыл щар мәк эрнә рүпата вәрнә хөтпат хөнтлаңкве ат кәтавет.

Сәлы үрнә мәхум вәрнә рүпатаныл өс тув хасвес. Наталья Васильевна ләвыс, ты хөтпат хөнтлан мән ул вос тотавет, мән округувт нәпак хансуңкве өс эри. Тамле сәккон ань Якутия мәт, Ненецкий округт пирматавес. Тот өлнә сәлың мәхум хөнтлаңкве ат вивет. Мән округувт тамле эрнә нәпак өс вос пирмайтаве, Ассамблея депутатыт ос Наталья Стребкова ёт акван-нөтхатым рүпитаңкве ләвхатасыт.

Т.С. Гоголева ос Н.В. Стребкова

Людмила ТЕТКИНА

Сәлтатыт патум мән ялуңкве потыртахтасыт

Л.П. Стаканова потырты

Саранпавылт олнэ «Исторический клуб» нампа кол урыл сәв потыртаңкве рбви. Ань тув ялантан агиришит-пыгришит рупатаныл бвылтыт мәнавн Любовь Павловна Стаканова потырты.

Мблал тав этэ акван-хонтхатыгламум порат тав тамле ляххал лавыс:

– Ты тәл «Исторический клуб» акв тәлав магыс округ губернатор пәлыл олн-нәтмилыл майвесүв. Ты олн хосыт нъяврамыт эт мощертын Санкт-Петербург үсн минэв. В 2020 тәлт мән колувн Выборгский район Советский павылныл пищма әхтыс.

Таве Ольга Богданова хансыстэ, тав такви олнэ пәвлэт музей кол кұщаиг рупиты, ты коныпал тав «Советский патриот» нампа пәс тәлат тәра-паттын ос хот-тыпум махум киснэ вәрмалыт пуңкоты.

Ольга Валентиновна пищмат мәнавн тох хансыс, сәв мәныл блум хонтлам сәлтатыт тән пәвланыл ляпат әл-щәпитым олэгыт. Ань тән халанылт Саранпавылныл блум хум Иван Алексан-

дрович Артеев тот ос наме хансым блы. Тыи махум әсал хайтуңкве ханищтан бйка Иван Николаевич Вокуев тав акитэ.

Саранпавыл музеювт рупитан хөтпанув 2015 тәлт «Птицы светлой памяти» щәпитам нәпак магыс хонтлам мән ялум ос юв ат әхтум хөтпат

Ярослав Исаев

бвылтыт сәвсыр мәт кисхатсүв.

Тонт мән «Мемориал» нампа ищхйпың утыт Артеев рутаныл хонтлам хум бвылтыт тамле ләтың хонтсүв: «Иван Александрович Артеев 1944 тәлт бйттур этпос 12 хөтәлт нюлмиянэ паттат №2189 госпиталь атимыг әмтыс. Тав мөт сәлтатыт эт Йоханнес станция ляпат Кулома павылт әл-щәпитым блы».

Әтыл хонтлан нак оигпаме юи-пәлт та мәтт сәв пәвлыт ляпат әл-щәпитым сәлтатыт пуссын Советский павылт акв яныг савынкәнт әл-щәпитавәсыт. Ты урыл Артеев рутыт нәматыр ат вәмыт, ань ты кәтым пищма хосыт ущты тәра-паттысаныл.

Тыгыл элалы мән Ольга Богданован акваг пищмат хансуңкве патсүв. Тав мәнав тәнки палтаныл тәлат тәра-паттын ос махум киснэ нъяврамыт эт вәйхатуңкве вбвыстэ. Тонт мән грант-олн винэ магыс проект щәпитаңкве номылматсүв ос та-

хольт олныл тәстувесүв. Мощертын тув ялэв тах.

Советский павылт акв тамле пәс накыт киснэ агиришит-пыгришит бс олэгыт. «Исторический клубн» ялнэ пыг Ярослав Исаев такви яныг бпатэ та ляпат бс хонтлум, тувыл наме щирыл кисхатым Выборгский районт бс хоты павылт әл-щәпитым блы.

Тув вәрмәв ке, бс тах ялэв, тувыл Санкт-Петербург үст Пискаревский савынканын нъяврамыт тотыглыанүв. Мблалнув Карина Ларионова мән хұрыгсовыт юнтыс, тув Саранпавылт мә-лөмт пинэв ос сәлтатанув әл-щәпитым мәтпаргалтылүв.

Иван Вокуев олн мис, хорамың лүптат әвтэв ос тув тах пиниянүв. Ты проектув тәлаг вәрнэв магыс тәва хөтпат бс олн кәтэгыт, тәнанылн яныг пұмащипа ләтың ләвәв.

Ювле әхтынэв порат мән ялнэ ләңхув урыл махумн потыртэв. Яңк нәтнэ этпос 9 хөталэ элыпәлт школавт ханищтачтын нъяврамыт акван-атыянүв тах. Тувыл округув намхөталэ кастыл, мән Советский павылт олнэ нъяврамыт эт ищхйпың ут хосыт акван-хонтхатыгланкве номсэв.

Тән хонтлам сәлтатыт урыл мәнавн потыртэгыт тах. Мән палтув хонтлан пильщмаң вәрмаль ат кос олыглас, таимәгыс мән та порат сәв рупитам ос нәтмил вәрум махум бвылтыт потыртаңкве вәрмәв.

Та щирыл ты хөт-әти кисхатым, сәв махум эт вәйхатэв, ос тамле әрнэ вәрмалит тәра-паттэв. Кәсың хөтпан пәс накыт, пәс порат блум рутаныл вәңкв әрәгыт, тән емас тәк номтыл элалы блуңкв тах патэгыт.

Диана Таратова ос Карина Ларионова

Тамара МЕРОВА

Сосса мирыт магсыл пирмайтан сакконыт ат рупитэгыт

Н.В. Стребкова ос Е.Д. Айпин

Россия янытыл блнэ сосса мирыт магсыл пирмайтан сакконыт урыл потыртаңкве махум Ханты-Мансийск үсн ЮГУ-колн яныгпöль этпос 24 хөталэт акван-атхатыгласыт.

Россия рупитан сакконыт щирыл мощцаг хультум мирыт ань үргалым öньщавет. Тән тәнки пёс йис вәрмаяныл, щәнэ ләтңаныл элал вос тотсыт, хул алыщлым, сәлы үрим вос блсыт, ты кастыл сәвсыр сакконыт пирмайтавёсыт.

Тувыл ты сакконыт люльсаң рупитэгыт, тьи-магсыл сосса мирыт эрнэ щирыл ат нётавет. Ты нэпакытын манхурип эрнэ ләтңыт хансуңкве ос мощцаг хультум мирыт мұсхалыг нётуңкв ос үргалаңкве учёный хөтпат, сәвсыр күщаит, ханищтан хөтпат, студентыт ты конференцият пуссын аквёет потыртасыт.

Мән округувныл Федерация Советыт рупитан ханты хум Александр Новыхов тув ос ёхталас. Тав лавыс:

– Ань Россият акваг

ственный Думат эрнэ ләтың сакконын хансуңкве ань эри. Вöраяңкве тән ос ат вёрмёгыт, ань пёс йис мәнаныл, вöраян мәнаныл тәнки нупыланыл хансуңкве ат тәртавет.

Мән округ Думав тамле нэпак пирмайтас, тыт блнэ мәнъщи, ханты ос ёрн махум тәнки блнэ мәнаныл тәнки нупыланыл хансыяныл. Россият тамле саккон атим.

Сәлың махум магсыл пирмайтым саккон ос ат рупиты. Ты махум пенсиян сәртын патхатуңкве, сәлы тэпың мат тәнки нупыланыл хансуңкве ат вёрмияныл. Тамле конференция ань сака эри, манхурип эрнэ сакконыт пирмайтаңкве рöви, махум тыт пуссын аквёет потыртэгыт.

Мән округувт мәнъщит, хантыт ос ёрн махум нётмылыл вәрнэ урыл внутренней политика департаментыт сосса махум отделт рупитан нэ Юлия Кошелева тот потыртас.

А.В. Новыхов

Мән блнэ мавт «Устойчивое развитие коренных малочисленных народов Севера» нампа нэпак щирыл сосса мирыт нётает. Вöрт блнэ щёмьят сәлыл ёвтнэ магсыл олныл тәставет, блнэ кол, пәртколыт, сұмьяхыт ос мөт эрнэ колыт үнттуңкве субсидиял мивет. Ты коныпал ос сәв мөт щирыл тән нётает.

Юлия Сергеевна тот китыглавес, Россия янытыл хоты областит, краит манос округыт щар мак ёмас ос эрнэ сакконыт рупитэгыт? Нэ ювле лавыс:

– Ёмас сакконыт Ямал мат ос Якутият блэгыт, мощцаг хультум мирыт ёмашакв тот үргалавет.

Мән округувт эрнэ программат, сакконыт ос блэгыт. Ты тәл мән Свердловский областин тув вöввесүв. Та областит блнэ мәнъщит, хумус нётуңкве рöви, та урыл тот мирколт рупитан күщаитн китыглавесүв, ань тув ялуңкве щёпитахтэв.

Мән округувт манхурип сакконыт рупитэгыт, сосса махум Ассамблея күщай Еремей Айпин тот потыртас.

Конференция блум порат махум нила секция щирыл уртхатым рупитасыт. Россият янытыл ёхталам махум ос тәнки докладаныл тот ловиньтасыт. Тән хансум потраныл пуссын акван тах атавет ос нэпакыг тәратавет.

Людмила ТЕТКИНА

Элынт Өс аквтох вос ёмты!

Хальүс район Хулюмсүнт павылт Өлнэ нёт акванюрщхатасыт ос эрнэ тэла тотэгыт, руш латңыл ты вәрмалъ «сообществаг» лававе. Тув яныг хөтпат, нёт, мәнълат агит ос мәнъ ныврамыт ялантэгыт.

Касың нэ, касың хөтпа – такви Өлы, хулы, рупиты ос мирн эрнэ вәрмалъ, пэрыс тоты.

Ольга Васильевна Баранова павлың музей вэрыглым порат, тав Өс тот Өлыс, нётыс.

Надежда Константиновна Маслова школа искусств колт «Сөрни юнтуп» намыл Өлнэ мащтырлан колнак вэрыс ос юнхсатнэ нёт матырати щаквщункв акванатыглыянэ.

Татьяна Андреевна Головина павлың ныврамыт магыс йис Өлупса ханищтан урыл савсыр конференцият вэрыглы. Юи-Өвыл щёс тав школат ханищтахтан ныврамыт Мәнъя-сунт павылн тотыгласанэ. Ты махманув акванатхатуңкв патманыл пэсныл Елена Ильинична Адина Өс аквтох аквагтан ётаныл Өлыс ос нётыс.

Молты талныл ты журтыңыщ Өлнэ кэркам ос мащтыр нэквет акванюрщхатасыт ос АНО Этно-центр «Точка росы» намыл намаяхтасыт. Ты Хулюмсүнт павыл тармыл Өлнэ Өвыл «социально-ориентированный некоммерческий организация».

Ты кол тыммагыс вэровес, ты организация тэра соссаң махум йис Өлупсаныл ос матыр щаквщин вэрмаляныл Элалъ тотнэ

М.Н. Бат-Очир, М.А. Самбиндалова

магыс нётункв рөви. Тот кэс киснэ ма сунсыглым яласан махмыт Югра мән калчалтан магыс, тувыл ос пёс йис вэрмалянув щирыл тэксарыг Өлнэ номткинсункв, йис Өлупса ўргалаңкв, щәнъ лэтың ханищтаңкв ос элалъ тотункв патэгыт.

Ты центр-кол Өлнэтэ сака мат хоса ати кос, туп ты сыс махум ёмас савит нётмил вэрысyt. «Лыжня России» Өлнэ порат ты кэркам агит павлың махум ёсал хайтуңкв акванатсэлсаныл. Тувыл ос тэлы ўцлахтын хөталыт Өлум порат махум акван-

атхатыгласыт ос ныврамыт магыс пумаш ёнгилыт вэрыгласыт: такем ёмщакв янге-мэне пуссын журтыңыщ ёнгысыт, хайтсыт, сыпныл ёлалъ тахсасыт. Ос ты кэркам хөтпат СВО магыс тэнки ёранылтыл савсыр нётмил атсыт ос хөнтлаңкв тотым махум палт кётсаныл.

Этно-центр колн хойхатнэ нёт элалъ Өс иң сав ёмас вэрнэ номт Өныщэгыт. Валерия Кивелева номылматам щирыл, эрыгсуй элалъ тотнэ магыс, ты тэл Өс акв рупата тах вэри – «Пусть песня

лётэс через годы» руш латңыл тох лававе.

Тот тах мәнъщи эргыт ёл-хансавет, тувыл диск щирыл тэратавет. Тувыл ос «Россия ма янытыл витэ» намыл Өлнэ Всероссийский акция миннэ порат Тэгт я вата сыстамыг вос Өлыс, Александра Васильева я ватат порсыт хот-атуңкв кэсащан махум вөвуңкв кусы.

Ты центр кол ты нэквет ялантэгыт: Елена Самбиндалова, Надежда Маслова, Анна Алгадьева, Татьяна Головина, Анна Валей, Анастасия Рядькина, Александра Васильева, Татьяна Михова, Валерия Кивелева, Мария Двинянинова, Ольга Баранова, Наталья Тасманова, Людмила Алгадьева, мащтыр агит Анна Адина, Марина Бат-Очир, Марина Алгадьева, Марина Самбиндалова.

Ты кол пунсыма магыс ущпыл агтуңкв таххаты – ты мак ёмас эрнэ вэрмалъ. Элынт Өс аквтох вос паты!

Н.К. Тасманова

Тэлы вэрыглам кэсаныл

Александра Васильева
хансум потре
мәнъщи латңыл
Анна Алгадьеван
толмашлавес

Вӧраян хӧтнат касыланыл

«Мощ хот» («Мӧйт кол») ййквнэ кол

В. Шабалин пӧтлупты

Титыт тӧл Ханты-Мансийский районт пӧмаш касыл вӧрыглаве, руц лӧтӧыл тох лӧваве – охотничий биатлон. Тув район янытыл мӧн пӧвлытт ӧлнэ вӧраян хумыт ӧхталӧгыт.

Тӧн сӧвсыр мӧтт рӧпитӧгыт, спортсменыг ат ӧлӧгыт. Ты касылт ӧсал хӧйтнӧныл сис тӧнанылн пӧтлуптаӧкв ӧри, тӧрняль ӧнттуӧкве ос ӧрац пӧлтуӧкве. Тӧваныл тӧнти ӧлупсаныл урыл потыртасыт.

Шапша пӧвыл хумыт

Тӧн пӧвланыл мӧгыс кассыт – Виталий Захаров, Игорь Ващенко ос Владимир Шабалин. Тӧн котыл пиным ӧсат ӧт-тотыгласыт, таимӧгыс мощ моляхнув ӧхтыгпасыт ос титыт места висыт.

Мӧннув хумыт потыртасыт, тӧнти сака ат вӧра-ӧгыт, янгыц хӧл алыц-лым ӧлӧгыт. Тӧва порат тӧрт хӧл пувӧгыт, вӧрмынӧныл порат ос ӧс мус ялантӧгыт.

Владимир Шабалин

Р.В. Неупокоев, С.С. Спиридонов, Х.И. Мухьяров, А.А. Горохов

лӧвыс, тав ӧкватӧ ханты нӧ, Зенково пӧвылныл ӧлы. Тӧнниланяврам ӧн-щӧг – хӧрум ӧги ос акв пыг, питти патта пыгӧн 2 классыт ханищтахты. Яныг ӧгитӧн Сургут ӧс университет мӧтыт тӧл тах ӧстлы. Мӧт нӧвраманӧ пуссын школат ханищ-тахтӧгыт.

Хум 45 тӧлӧ тӧвлыс, сӧв тӧл нӧй харыгтым рӧпиты, десантник-пожарный ӧлы. Тав тох лӧвыс, тӧва тӧлыт сӧв вӧр нӧйн тӧве. Яныгпӧль ӧтпос ӧвылтахтын пӧсныл нӧй вӧрт нӧх-пӧламанкв вӧрми.

Тӧва тувыт сис сака

мощца ракви, тӧнт ты тӧнанылн сака тӧрвитыӧ. Мӧт мӧн ӧс тӧтыглавет – Якутиян, Курган ӧсн, Ямало-Ненецкий округн. Тот нӧй харыгтым сӧв хӧтал ӧлӧгыт.

Ты йист тӧн мӧ нумыл ӧмашакв сунсыглыяныл. Хӧт пӧвыл ляпат нӧй те пӧлаи, тӧн ӧвлӧт пӧвыл ӧргалан мӧгыс рӧпитӧгыт, пӧвыл мувлахи мӧ ӧмашакв хилияныл.

Лап-харыгтаӧкв ат те вӧрмияныл, нӧй мӧтнупыл ӧнхтыяныл. Манос нӧйн тӧнӧ вӧр нупыл тӧнти мӧт мӧт нӧй лялт нӧх-пӧламтӧгыт тӧтыяныл.

Нила юрт

Ты хурит Ханты-Мансийский район Ярки пӧвылт ӧлнэ хӧрум хумыт пӧслым ӧлӧгыт – Руслан Неупокоев, матум ӧйка Степан Семенович Спиридонов, Хаким Мухьяров ос тӧн ӧтаныл Ханты-Мансийск ӧст ӧлнэ яныгпӧла ӧйка Анатолий Анатольевич Горохов.

Мӧннув хумыг сас Ярки пӧвылт школат рӧпитӧг. Акватӧ Руслан Владимирович Неупокоев мӧн нӧврамыт ӧвыл классыт ханищтыянӧ. Мӧт хум Хаким Ильдусович Мухьяров физкультура учителяг ӧлы. Тӧн лӧвсӧг, ӧвыл щӧс касуӧкв ӧхтысӧг. Мӧт мӧхум ӧт касуӧкв тӧнатӧн сака мӧстыс. Маим ӧсат сака тӧрвитыӧг ӧл-сыт, вольк мӧт ӧмашакв хӧйтуӧкв ат вӧрмысыт.

Тусыӧ ӧйка Степан Семенович Спиридонов 75 тӧлӧ тӧвлыс. Тав ӧс Ярки пӧвылт ӧлы. Потыртас, ань ты хӧтал мус вӧраим акваг вӧрт ӧмыгыт. Хӧл алыцлы, пил вӧты ос лӧхыс аты. Вӧр тӧл ӧлуӧкв щар ат вӧрми. Ты касылн ӧвыл щӧс ӧхтыс, такви ӧсаге ӧт ат висаге, лӧвыс, мӧшинан ат лӧпсӧг. Мӧ-тыт щӧс тах ӧт-тотыяге.

Мӧт яныгпӧла ӧйка Анатолий Анатольевич Горохов Ханты-Мансийск ӧст ӧлы, 67 тӧлӧ тӧвлыс. Тав ос такви мӧгсылӧ касыс, командан ат хас-вес. Номсыс, ӧрыӧ тох нӧх-паты. Та минам тӧлт тав атыт места вис. Ань ос сака хоса хӧйтыс, лӧнхе лӧль ӧлыс ос сака яӧкыӧ. Лӧвыс, мӧтыт касылн щӧ-питахтуӧкв паты, ӧр иӧ ӧнӧщи, ӧс тах тув ялы.

Валентина
ВАСИЛЬЕВА

Тучаң, тәранак ос сәс тәтап урыл мәнъщи ағициг потыртасыг

Та э́тпос юи-өвил хөталагет нъяврамыт ма́гыс Ханти-Мансийск үст конференция б́лыс. Тав ка́сың т́я в́рыглаве, нъяврамыт у́шлахтын пораныл хунь ёмты, савсыр у́сытныл ос ма́нь павлың ма́ныл та́н тыт акван-атыглавет.

Ты тәл а́гит-пыгыт тит хөтал сыс та́нти хансум потраныл ловиньтасаныл, тувыл төват ханищтап в́рыгласыт, ка́сащан ма́хум ос нъяврамыт ма́щтырлаңкв ханищтасаныл.

Хулумсүнт павылныл Надежда Константиновна Маслова тит ма́ньщи а́гирициг е́т е́хталас – ты Надежда ос Полина Алгадьевыг. Та́н ху́рум ёмас пуссын ма́ньщи супыл масхатасыт, тóрыл пинхатасыт, а́канит холыт руц ма́хум халт тот та ёмыгтасыт, ма́хумн маттем та пóслувёсыт.

Өвил хөтал **Надежда Алгадьева** тучаң урыл

потре ловиньтастэ, ты потыр хансуңкв Анна Николаевна Алгадьева ома́тэ́н нётвес. Щащёкватэ, Галина Константиновна Алгадьева, тучаңе е́т-тотыгластэ. Ты тучаң сака пёс, тув савсыр пёс пóхлапыт, аргиныл ва́рим хора́мыт ю́нтым о́лэ́гыт.

Надя 9 классыт ханищтахты, 16 тәлэ төвлыс, ма́ньщи ләтңыл ёмашакв потырты, щащёкватэ́н-ома́тэ́н потыртаңкв ханищтавес. Лавыс, школат тав ёмас оценка боньщи, ханищтахтуңкв тавё́н му́сты.

Полина ос 12 тәлэ төвлыс, 5 классын яланты.

Тучаң

Тәранак

Такви сакныл хора́мыт харты, хурит пóслуңкв ос э́ргуңкв ханищтаве. Потыр хансуңкв Надежда Константиновна тавё́н нётыс.

Такви урётыл а́гирищ тох лавыс, школат о́с ёмашакв ханищтахты. Анёкватэ ос ащóйкатэ палт Кимкьясуй павылн туи порат тотыглаве, тот у́шлахты. Юн ома́тэ́н нёты. Ма́ньщи ләтңыл потыртаңкв ат хасы, туп төва ләтңыт торгамтыянэ. Руц ләтың ос литература учителя сака э́руптытэ.

А́гикве сәс тәтап ос у́льпа тәрыл сагим тәранак урыл хансум потре ловиньтастэ. Ты пёс хусапыг е́т-тотыгласаге ос потыртаме порат мот нъяврамытн суссылтасаге.

Конференциян е́хталам нъяврамыт пуссын пумыщ потыртасыт. Төват ос үсн е́хтуңкв ат вёрмысыт, та́н тина суссылтан тәтап хосыт та́нти потраныл ловиньтасаныл. Матыр пормас ма́нос пёс ё́нгил урыл потыртасыт те, та пормас тәра суссылтасаныл.

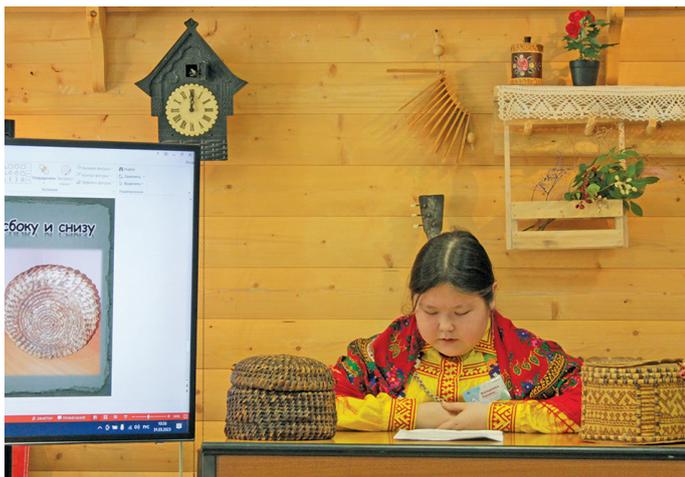
Пальцимщак вәрәг

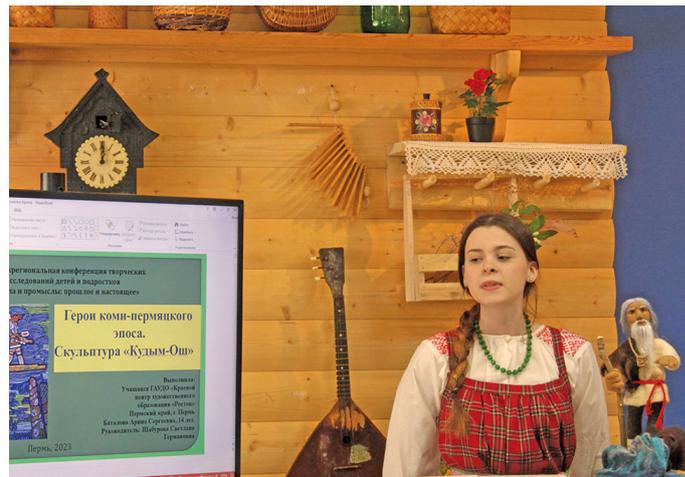
Руц а́кань ма́нигтэ́гыт

А́гирициг ма́хум ханищтэ́г

П. Алгадыева, Хулюмсүнт павыл

А. Баталова, Пермь үс

Урай үст өлнэ пыг **Сергей Тарасов** «кубарь» нампа ёнгынут урыл доклад щёпитас. Пёс порат нъяврамыт ты ёхнэ пувыр утыл сака ёнгысыт. Тав савсыр щирыл вāрыглавес, ёнгуңкв пūмыщ өлыс. Ты ёнгынутыл хумус ёнгуңкв эри, пыг вāти тина-охса суссылтас.

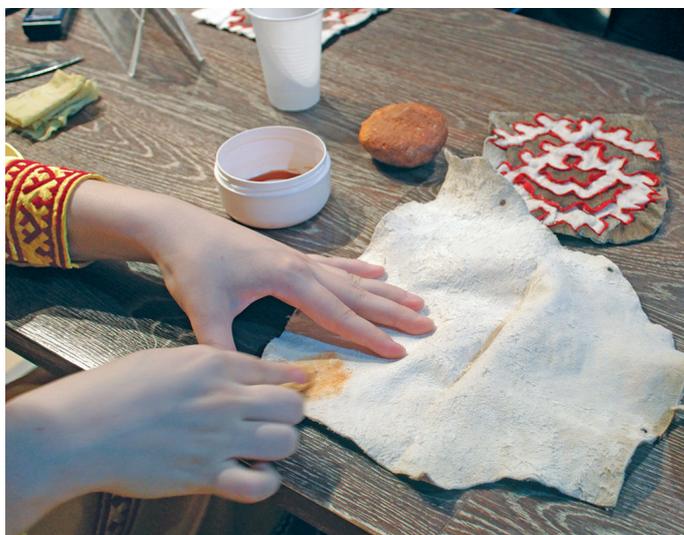
Хоталъят юи-пāлт савсыр хаництапыт вāрыглавёсыт. Мāньщи āгирищиг нъярсов (ровдуга) хумус бюптаңкве эри, та урыл потыртасыг. Овлэт тэн нэрп (выгыр рāктныл тэлум поталы) пёлуп касаил мощ ёргыстэн, та юи-пāлт нэрп мāнь тавриянэ витыл сёсыстэн ос ёмашакв тэлыгтастэн, вит выгыр та ёмтыс. Тувыл тынтлым сов тёр-лёмтыл сартыстэн, тав выгыр оспаг та телвес.

Мёт нъяврамыт ос матыр пūмыщ вāрмаль суссылтасыт. Сургут үсныл ёхталам āги **Елизавета Урбах** «кукла-столбушка» нампа āкань урыл потыртас, хумус тёрныл ты āкань вāраве. Тувыл хаництап өлыс, кāсың нъяврам тās алпиң āканил майвес, нъяврамыт пуңкыл таве вāрсаныл, ос тёр-лёмтыл маснутыл мāнигтасаныл. Лиза кāсыңён лāвыс, āкань тёрлыл мāнигтанёныл порат туп хўрум мохлылыл вос

нёгсалыяныл, тыгыл сāv мохлыл вāруңкв ат рёви.

Титыт хоталт āгитпыгыт ос аквты щирыл рўпитасыт. Алпыл потрапыл ловиньтасаныл, тувыл савсыр хаництап суссылтасыт. Нъяврамыт сакныл савсыр хорамыт хартсыт, сэтапыл хансат юнтсыт, пальщимщак вāрсыт. Ты йист хонтлан сāлтатанув мāгыс лапантхатнэ ос нумыл ат нāнкнэ яныг тёр (тав лāваве – маскировочный сетка) вāрсыт.

Надежда Константиновна Маслова рўпататэ урыл тох потыртас, лов тал сыс тав Хулюмсүнт нъяврамыт савсыр потырт хансуңкв хаництыянэ. Павылт өлнэ мāньщи

Нъярсов бюптаве

нъяврамыт мāньщи пёс накыт урыл хансэгыт. Руц нъяврамыт ос танти культураныл урыл пūмщалахтэгыт.

Нъяврамаквет юв ёхтэгыт, юн оманылн-āтынылн нётавет. Сās тотап вāрманыл порат тōва āщит сака нётсыт. Ос таи лўль, пāvланыл ляпат хāльйивыт яныгмёгыт кос, ос сāsаныл лўль, мувлахи яңкылмаң, ёмас хāль сака āтим.

Хаництан нэ лāвыс, лов тал сыс нъяврамытн хансым потырт акван те атуңкв, налымантем савсыр пёс тэла урыл тән потыр хассыт. Матъёмас пāvланылт өлнэ яныгпāла хōтпат ань ос нётэгыт, тән ты мāk пёс йис

вāрмалит ёмашакв вāганыл.

«Сёрни юнтуп» колн ялантан нёквет ос юнхатуңкв ёмашакв хāsэгыт. Тув ялантан āгит сакныл хорамыт хартуңкв хаництавет. Мощёрт юнтуп тўщтын тёрыт танти юнтуңкв тах патэгыт.

Кāсың тал сāv нъяврамыт конференциян ёхталуңкв кāсащи. Овыл хоталт – нёлолов нъяврам, титыт хоталт ос 14 нъяврам потрапыл ловиньтасаныл. Атпан нупыл нила нъяврамыт хансум доклад-потрапыл нас тётсаныл. Ты потырт пуссын акв нэпакиг тах вāравет.

Титыт хоталт ёхталам нъяврамыт пуссын янытлавёсыт, диплом-нэпакыл ос мўйлупсал майвёсыт. Хулюмсүнт āгирищиг лāvсыг, тэнатэн Ханты-Мансийск үст сака пūмыщ өлыс, потрагён ловиньтасыг, тит хотал тыт мўйлысыг.

Матъёмас Хулюмсүнт павыл нъяврамыт ёт Надежда Маслова рўпиты, āгирищит савсыр пёс пормасытыл ос матыр мāщтырлан накыл пūмщалыянэ. Тән Ханты-Мансийск үст кāсың тал сака ўравет.

Валентина
ХОЗУМОВА

Вөр үргалан Саранпāвыл хōтпат

Мāньполь этпос вāt нупыл б̄вил хōталэ Мā янытыл вөр үргалан хōталыг вāрвес. Тамле вāрмаль урыл ООН колт рӯпитан кӯщаит вāt сāграпнал этпос 21 хōталт хӯлтнэ лāтың хассыт. Ань ты ялпың хōталт мирытн вөр үргалан ос сыстамыг б̄щнэ б̄вилтыт лāтың кētэгыт. Тувыл ты тэлат урыл мā-вит үргалан ос вөр уральтан хōтпат кāсыңъэмт потыртālэгыт.

А.Н. Собянин

А.В. Громов, Н.Д. Попов, Р.Р. Семяшкин, В.Н. Филиппов

Тэлы Саранпāвылн ялмумт вөр үргалан мāхум рӯпитан коланылн щалтсасум ос тән ётаныл вāйхатсум.

Виталий Николаевич Филиппов пуңктотнэ хумыг тот б̄лы. Тав лāвыс:

– Мāн Саранпāвылт вөр үргалан колт рӯпитэв, ос «Хāльӯс лесхоз» пāлыл уральтавев. Тыт нила хōтпа рӯпитэв – ам, лесникыг Николай Дмитриевич Попов, вөр уральтан мāщтыр хōтпаг Роман Романович Семяшкин ос мāнав машинал вөрн Андрей Викторович Громов тотыглы.

Кол унттын нор манос найив мāгыс мāхум кāсың хōтал китыглахтуңке щалтсэгыт. Тāнанылн матыр эрнэ мāгыс б̄влэт заявление-нэпак хансуңке эри, ос та нэпаканыл районный лесничестван мāн кетяянув. Тот кушаитн

сунсавет ос лāтың ювле кētэгыт. Та юи-пāлт мēн вөр уральтан хōтпа ёт вөрн минымēн ос тот йй-вың мāt сунсыглыянемēн.

Тōва мāхум коланыл кӯрыл пāлтыглыяныл, тувыл сāv щемьят пувлынкол б̄ныщегыт, тув б̄с сāv найив эри. Мōтаныт йильпи кол ман пāртколыт унттэгыт, пēs коланыл хот-щепитэгыт, тōнт нор в̄вевэгыт.

Мāн мāхумн эрнэ щирыл в̄орың мā-лōмт тāстэв ос тувыл тән ётаныл тыналан-евтнэ нэпак хансэв. Та юи-пāлт тән тāнки ййвыт яктуңке б̄вилтахтэгыт.

– Виталий Николаевич, лāвен, мāхумн вөр тыналан-евтнэ вāрмалы тының ман āти? Манах солкōви тән ойтэгыт?

– Ам номсытэмт, ты нэпак āти сака тының. Ань маныр тэла мāгыс вөр-

лōмт выгыт, та сāvитыл олн ойтункве лāвавет. Мāхум кол унттын мāгыс акв яныгсāt кубометр сāvит ййвыл хасылтавет, тōнт тән нелолов манос онтолов сōтыра солкōви ойтэгыт. Коланыл хот-щепитан мāгыс вāt кубометра сāvит нор тōвылхаты, хӯрум сōтыра сāvит солкōви ойтэгыт.

Сосса мāхум пēs наканыл элалэ тотым б̄лэгыт ке, тән олн-нётмил б̄ныщегыт. Тāнанылн мирколн ялуңкве эри, тотнам-нэпаканылт мāньщи, ханты манос эрн хōтпаг хансым б̄лэгыт ке, тән мāн палтув ойтум олнаныл ювле мивет.

Мāнь пāвылт б̄лнэ мāхум, вāим, найив атнэ мāгыс мāн палтув ёхталэгыт. Сӯкырья, Ясунт, Хбслох ос Хорыңпāвыл мир коланыл пуссын кӯрыл пāлтыглыяныл, тэлы сыс ащирмаң, найив сāv эри. Тāl сыс мāхманув ёт 80 сāvит договор-нэпак хансыглэв.

– Нāн школат ханищтахтын няврамыт ёт акван-хōнтхатыглэгын-а?

– Вāим, тōванакт акван-нётхатэв. Вөр мāнки сыстамтылув ос няврамыт ййвыт унттуңке в̄выглыянув. Хосат

школаныл ляпат тарыг ййвыт унттысӯв, ань такем яныгмамыт. Мōлты тāлт «Парк Победы» кант ййвыт унтталасанув.

Б̄влэт лесникыт мōт сыре-сыр тэлат вāрим рӯпитасыт, ййвыт унттын мāгыс пāквсамыт, хāль тов-сав атсыт, кāсың лесник такви вөр-лōмтытыл тāставе, тав тāнаныл сыстамтыянэ, уральтыянэ.

Мāн ань тох ат рӯпитэв, ань сāv нэпакың тэлал мивев, компьютер лялт унлым тэланув вāриянув. Туи вөр нāйн пēламлан накыт уракыл ат мивев. Та тув мāн ёрувт сака сāv вөр нāйн ёсвес.

Мāн лесничества колувт сāv тāl Анатолий Николаевич Собянин рӯпитас, мōлты пенсиян патхатас. Тōванакт тыг щалтапāлы, матыр ёмас номтың лāтың лāви. Ань сāv тāl тыт Роман Романович Семяшкин рӯпиты. Тав б̄с матыр тэлатн мāнав ханищты.

Ам армияныл юв ёхтумумт б̄влэт совхозт рӯпитасум, тыг 2011 тālт рӯпитаңкве патхатсум. Ты элы-пāлт пожарный служба щирыл Тюменский техникум āстласум.

Тамара МЕРОВА

Лёккарыт мир пусмалтэгыт

Павлыт латыл яласан лёккарыт тэлы лёңх хосыт Хбнтаң, Белоярский, Октябрьский, Хальўс ос Ханты-Мансийский районытын тотыглавёсыт. Тот тән 32 павлытыт өлнэ махум уральтасаныл. Ты «Центр профессиональной патологии» округ пўльницат рўпитан лёккарыт тэлы яныг ма́шинатыл махум пусмалтым яласэгыт, туи ос «Николай Прирогов» нәиңхәпыл элын өлнэ павлытын минэгыт.

Касың павылт лёккарыт махум ёмщакв сунсыглыяныл, УЗИ, флюорография, маммография ос мот савсыр ишхйпың утыл элумхөлас уральтияныл, матыр агм те хонтэгыт, тара яныг үсн пусмалтахтуңке тэтыяныл, ты кастыл нэпакыл хансыяныл. Пуссын акваёт 3200 хөтпа лёккарыт палт ёхталас.

Николай Ташланов, пўльницат лёккар куцаиг рўпитан хум, лавыс:

– *Махум неврологын, хирургын, сым лёккарын, сам лёккарын, пуңкыт пусмалтан лёккарын сусвёсыт ос пусмалтавёсыт. Касың павылт тән хурумнила хөтал сыс рўпита-*

сыт. Лёңх ёмасыг өлме сыс сав мир уральтаңкве алымасыт. Мән лёккаранув ўрхатнэ хөтпат пуссын пирмайтыяныл, нэмхотьют уральтаттәл ювле ат тэтыяныл. Тэлы вәрум рўпатав ань мәнполь э́тпост ты оигпас.

Ма́шинатыл яласан рўпатаныл та астыс, ань «Николай Пирогов» нәиңхәп ёмщакв хот-щөпитаве ос туи павлытын яласаңкве паты.

Сосса махум телп-агм урыл вәңкве патсыт

Сургутский район Русскинские павылт сәлың махум касуңкве ёхталасыт, төнт лёккарыт тув өс ялсыт ос ВИЧ-агм урыл потыртасыт, кәса-

Лёккар нэ ос ханты э́кв

щан хөтпа анализанэ вуйвёсыт ос тот тәра-ләввес, тав агм ат оныци. Та хөтал 94 хөтпа анализаныл сусвёсыт ос пуссын пустәгыл өлэгыт.

Ты Сургут үст рўпитан Центр-СПИД кол лёккарыт тән тув ма́шинал ялсыт, ялпың хөтал өлнэ мāt сав мир атхатыглэгыт, тот аквторыг сав хөтпа уральтаңкве вөрмёгыт.

Ханты ос ёрн махум та районт савыңпәлэ вөрт сәлыяныл оныцим өлэгыт, яныг үсн мөрсың

порат ёхталэгыт, таимәгсыл лёккарыт тув ты молямласыт, тәнаныл хөнтыглаңкве тахсыт. Ёхталам мирн тән ловиньтан нэпак-лөмтыт мисыт, тән юв тотыяныл ос ловиньтыяныл.

ВИЧ-агм коныпал, тән гепатит ос туберкулёз агмыг урыл өс потыртасыт.

Сым агм уральтан ишхйпың ут тотвес

Белоярский район пўльницан сым агм уральтан ишхйпың ут тотвес, тав «Здравоохранение» проект хосыт ёвтвес. Ты сака эрнэ ут, тавётыл агмыт тәра хөнтавет ос элумхөлас моляхнув пусмалтаңкве өвылтаве. Хөтпа сые манос телуптәрсанэ ты аппарат хосыт сунсавет, ЭКГ вәраве. Лёккарыт лавёгыт, тән ты ишхйпың утыл рўпитаңкве молях ханьщувласыт, нәматыр тәрвит ат оныци, тавётыл рўпитаңкве сака кўстырыг өлы.

Мир пусмалтан департаментыл тётым ляххалыт
Галина КОНДИНА
мәныци ләтңың толмашласанэ

Русскинские павылн ёхталам махум

60-тәлэтыл янытлылүв!

Мәньши газетав ловиньтан мәхманув мәнәвн пицма ке кәтэгыт, мән хот-щәгтэв. Моц мөлләнув Саранпәвылныл тамле ляххал ёхтыс, таве Валентина Хозумова (такви бпарищ наме Пузина) хансыстә. Тав акв мәньши нә Өвылтыт потыртас, тәнки халәнт пәрнаң щәниг холыт, рүтыг ос руманг бләг.

Валентина Романовна Хансыс: «Мәньполь этпос вәт нупыл Өвыл хөталәт Наталья Павловна Кустышева (Кугина) намхөталә Өлыс, тав 60 тәлэ төвлыс. Мән таве янытлылүв, пустагыл ос шуниңыг сәв тәл вос Өлы, нәмәт лөль ул вос вәщинты, таве акваг эруптылүв.

Наталья 1963 тәлт Кульпаст самын патыс. Омагә Анастасия Дмитриевна Хозумова Хөслөхныл Өлыс, тав 1926 тәлт самын патыс. Атятә Павел Васильевич Кугин 1930 тәлт Мөсыг пәвылт самын патыс. Тән ат пыг ос акваг янмалтасыг.

Тән щөмьяң тәгыл Өвләт Кульпаст Өлсыт, нәг-хумыг сәлы үрнә мәр рүпитасыг, няврамыт школат ханищтахтасыт ос интернатт Өлсыт. Тувыл тот колхоз лап-пантвес ос

сәлың махум «Саранпауль-ский совхозн» рүпитанкве кәтвөсыт. Кугиныт Саранпәвылт Өлнә колыл майвөсыт ос 1965 тәлт тув та вәнтлысыт.

Наталья агитән ләвыс, омаге-атяге пенсиян патмөн мус акваг сәлыңколт яласасыг. Тувыл хумос атятән омагә нәг хәйтәләстә, тох потыртәлыс: «Атям Мөсыг пәвылт Өлыс, тән сәлы Өщсыт. Мәньлат порат хунтамлас, Хөслөх пәвылт агит Өлэгыт. Төнт тав пөс махманув щирыл тувыл агит хәйтәләнкве тахмаяс. Тув минас, акваг агит сәлың сунән унттыгпастә ос молях тувыл та минасыг.

Лөңхөт пыг ювле аңкватәлы, сар нәмхотыютн юил ат нявләвөг. Тувыл

Н.П. Кустышева

Кугин щөмья

сәлыяңә ёл-пойлтасанә, агит вильте кәсәләнкве номсыс. Агит төре хотвиңкв ат кәсәшас, тох та юв тотыстә. Юн рүтанә тәра-паттысыт, тав Наста наме, омаге-атяге ат агит ос кит пыг Өньщөг.

Омагум-атягум щәгт тотым сәв тәл акваг Өлсыг. Тәнәтән ам акваг ёмас номтыл кәстыягум. Төванакт атям омам нупыл кантмаяве ос ошхуль мәгыс ләвыглас: «Вәслум ке, төнт суныл кональ та вушкәсанувлум».

Наталья Саранпәвылт нөлолов класс әстләме юи-пәлт юртәгиянә ёт Иваново үсн минас. Тот сәтапныл төр вәрнә нәг ханищтахтас. Та үст Григорий ёт хөнтхатас ос

пыглусытан мәныл әстүме юи-пәлт Наталья такви Өлнә мәртән Украинан тотыстә. Тот пүри вәрсыг, 1987 тәлт Александр пыгөн самын патыс. Пыге тәлэ төвлыс ос тән Саранпәвылн Өлуңкве минасыт. 1989 тәлт Елена агитән самын патыс.

Няврамаге «Сәлыкве» нампа садик ялантасыг, Наталья совхозт маснот юнтнә цехт рүпитас. Нәквет сәвсыр ләгыл маснотыт юнтсыт, совныл матыр-әти вәрсыт. 1994 тәлт няврам Өщнә щирыл үшләхтүнкве кәтвөс, ос тән щөмьяң тәгыл Өйкәтә Өлнә мән минасыт. Наста тот самын патыс.

Агитән яныгманәтә порат тот Өйкәтәнтыл

Н.П. Кустышева ос В.Р. Хозумова

Өйкәтә ос нявраманә ёт

Лаура Корб, Людмила Кугина
ос Наталья Кустышева

халмалтахтуңкве патсыг, Наталья нйвраманэ ёт ювле Саранпавылн вантлыс. Воссыг нэмхотталь ат ялсыт.

2000 талт Наталья Павловна ЖКХ мән рупитаңкве патхатас, тав ань тыг мус складыт пуңктотнэ нэг ос диспетчерыг рупиты. Ань аквьёт рупитан махманэн эруптаве, лавёгыт, тав сака ёмас сымың элумхёлас.

2004 талт тав хум вәрыс, ойкатэ Аркадий Кустышев най харыгтан колт рупиты. Нэг-хумыг китнакпа кол унттысыг, яныг тэпкан ос теплица вәрысг. Наталья сәв хорамың лүпатат янмалты ос тэлы кастыл сәвсыр тэнутыт вәри. Тав вәрнэ тэнутың пәнканэ сака атыңыт, махум акваг титыглахтэгыт, хумус вәриянэ.

Тэн нйврамыт янмалтасанэн, тән школа асталасыт ос элаль ханищтахтасыт. Ань Александр пыге Саранпавылт пожарникыг рупиты, кит агияге Тюмень үсн олмыгтасыг, тот рупитэг. Пус кат, пус ләгыл, Төрүмн, Най-Отыранылт пуссын вос үргалавет.

Валентина Хозумова
кётум потыр
мәньщи ләтңыл
Тамара МЕРОВА
хансыстэ

Тав 80 тәлэ төвлыс

Мәньполь этпос вәт нупыл сәтыт хөталәт мән сака ёмас омакёв, анёквәв, яныг щәщёквәв Клара Константиновна Пуховец (такви бпарищ наме Саратина) 80 тәлэ төвлыс! Тав Хальүс район Ягрим павылт блы.

Яныг намхөталэ кастыл мән тавән сәв ёмас ләтың кетэв: ятил, тының хөтпакев, наң кәсың хөтал эруптан ос ёмщакв үргалан вәрмал мәнәвн акваг тотэгыт.

Наң ёмас сымың номтыл өлэгын, наңын пустагыл өлнэ сәв тәл блуңкве лавёв, нәмхуньт агмын ул вос илямтавен ос сымкен роттыг вос путги. Сәв посың хөталың хөталыт ос щәгт наң блупсант вос ёмталэгыт.

Мән наңын эруптылүв ос янытлылүв! Төрүм ёт, Отыр ёт! Пус кат, пус ләгыл! Талаң ёш, талаң кур! Хув йис, хув нопат!

Белоярский үсныл Сидак щёмья, Ягримныл Орёл щёмья, Касумныл Багишев щёмья ос Краснодар үсныл Коваленко щёмья.

Клара Константиновна Саратина Яльёс павылт мәньщи колтәглыт самын патыс. Атяте Константин Алексеевич Саратин 1942 талт таквсы хөнтлан мән тотвес, ос 1946 талт ләглаге сакватым юв ёхтыс. Юн өлме сыс тав колхоз күщаиг паттыглавес, хурүм тәл тот рупитас, ос нюлмиянэ паттат 1948 талт атимыг ёмтыс. Омагэ Мария Прокопьевна сәтпан тәлэ мус өлыс. Олмёт сака кәркамыг өлыс, рупат тәл нәмхуньт ат үнлантас. Юн мис өщсыт, тәнки щаквит вөй вәрыгласыт ос фронтын кётыгләлсаныл. Тувыл пәвлың махум ёт хул алыщласыт ос солвалтасыт. Туи картёпка, капуста янмалтым колхозт рупитас. Аквтох тот сәмыл совың охсарыт янмалтасыт. Мария Прокопьевна 1936 тәлныл 1958 тәл мус «Сталин» нампа звероферма күщаиг рупитас.

Ойкатэ хөнтлан мән миннёт порат тав тәрвитыңыщ юн хультыс ос тувыл Клара агитән самын патыс. Ты агитән коньпал Анатолий ос Надежда өщсыг, ётыл ущ Леонид пыгән самын патыс.

Клара Константиновна Пуховец

Тән пуссын оманыл-әтяныл акваг сымың ләтңыл кәстыяныл.

Клара 1965 талт Салехард үст зооветеринарный техникум асталас ос Кондинский район Леуши павылн рупитаңкве кётыглавес. Тав Леуши павылт хум вәрыс. Клара ос Ващиль Пуховец Оксана бвыл агитән тот самын патыс. Ётыл тән Херсонский область, ойкатэ өлнэ мән блуңкве ялсыт, тот 1973 талт Светлана китыт агитән самын патыс. Тувыл Пуховец щёмья Ягрим павылн вантлуңкве номылматсыт. Клара Константиновна пенсиян патхатаме мус тот «Игримский» совхозт рупитас, ос Василий Игнатьевич сәв тәл котельныит слесариг рупитас.

Эква акв мәт өс ат үнлы, акваг матаре кәркамыг вәри. Ягримт сосса махум пёс накыт ос щәнь ләтың ханищтан колнак рупиты. Тав мөт мәньщи хөтпат ёт тув яланты, тот пёс йис вәрмалит элаль тотэгыт ос мәньщи ләтңыл потыртэгыт. Тувыл сосса махум ялпың хөталаныл блыглан порат тав мүй махум мәгыс хул исмит ман сёламат пүт пайтуңкве вөвыглаве. Махумн мусты, тав сака атың тэнут пайты.

Мән, газетат рупитан хөтпат, Клара Константиновна намхөталәт өс янытлылүв. Нотың, шуниң хөтал сәв тәл пустагыл вос блы!

Мәньщи ләтңыл потыр
Тамара МЕРОВА толмашластэ

Оям руц (мәньщи потыр)

Пётыр-ойка рупитамет вөр үргалан хөтпаг олыс, ты мәгыс тав мощ ёралахтас. Тонт тав сәлтат холыт нярпумоспа харпа маснут бньщас, ваңнаге пбсыңыг ольсбг.

Ань Пётыр-ойка тәланэ янгыт, хосат тагыл пәнсият олы. Ос хунь хөтпа юн мисыт ман лувыт бньщи, ущлахтын хал атликмалы. Тэлы ойка Орлик лувётыл вөрныл найив, пумканыл пум, яныл вит харты. Тувыл ос тэлы сыс тит-хурум щёс сәтлов вёрыстан яныг павылн яланты, мирколн ман почтан вәтихал акваг эрмыгләлы.

Туяг, яңк нәтнэ этпост, Пётыр-ойка вөрн олуңкве вәнтлы, тот таквсы мус олы. Олнэ мәтэ тав Пум вәрнэ павлыг ләвитэ. Тув ялнэ мәгыс пёс тёр хәприц ос мотор бньщи. Павлэ мәнь посал хосыт олы, яныг яныл павлэ ат нәңки.

Пум вәрнэ павылт Пётыр-ойка мәнь палаткат олы, тәнэ мәгыс аращ вәтат хул тотапыл вәрим талква пасан бньщи, ұла-сыг пентсыл тит норыг пиным ольг. Араще нумипәлт пәрт колала вәрыс, ракв порат колала ёлыпәлт унлаохолуңкве рбви.

Аращныл элнув Жулька ампе мәгыс Пётыр-ойка колпал тущтыс. Жулька Пётр-ойка палт олмыгтаме пәсныл атахтем тәлы ёмтыс.

Аквнакт этипәлаг тав, щар хот-повырмамат кутюврищ, аращ вәтан няңхим ваңкыс, элум-хәласныл атпыл рохтуп-

тахтас. Тонт Пётыр-ойкан амп татем сәлиг ёмтыс, улпыл хоты найңхәпыл витн патыс, тысәвит найңхәп кәсың хөтал я хосыт миннәныл суйтэгыт. Ойка амп вотгаластэ, ләвыс: «Ты маньрман жулик ам палтум ёхтыс?» Ётылнув тәра-патыс, насати, ты нә кутюв, таимәгыс Жулькаг таве намаястэ.

Пётыр-ойка туг Пум вәрнэ пәвлән ёхтынэтэ торыг сартын хул алыщлаңкве вуйхаты, ты мәгыс тав янас мәньхәп бньщи. Хулпыт унтты, хөтал сыс хуланэ сунсыянэ, пувум хуланэ солвалтыянэ, тос-

тас, хосатнув хоты мат катерыт турман этыт суснэ тёр тавён суссылта-вес, сака пумыщ ос эрнэ ут, этыт аквтоп хөтал порат сунсыглаңкве рбвёгыт. Тонт Пётыр-ойка номсас, хуньт тах тамле ут оь ёвты. Ат ёвтыс, ты урыл сыме тбванакт щәргыглы: «Аман тәлыт молях ми-насыт, аман ат вәсум, хөт тамле утыт тыналавет, аман арыг олн нэмхуньт ат оьсум, тох эти суснэ тёр ут атпыл ёвтсум.

Вәруңкве таңхум төва мот вәрмалыанум оьс ат вәрсанум... Маньр ань ты урыл тыстуңкве, кәсың

маттем вёрмыс, та хәй-тыс. Бензинэ унттум мәтэт олыс. Ювле Жулька тәра ёмиматэ, ампён мо-валәлым ләвыс:

– Ощнэ щёлмён ёмас үргәлән! Тав тәлэ юв минуңкве ат вёрмимён тах.

Пётыр-ойка мә-витэ нупыл сунсым, сәкв лы-лыёпыл лылтым, уйри-щаквет луйганыл хунлым, аквмәтэртн сыме ты рот-мыс. Тав араще палтыс, щәйпүтэ тагата, тәпья-лас ос хуланэ сунсуңкве та минас.

Күпнит мәнь хәптэтэ хум түп ёрыл посал хосыт

Н. Жемаиная пбелыг

лыянэ, ёхулыг ос хорыг вәриянэ. Тэлы ты сбпасыт эрмыгләгыт, тбсам хулыт ампытн ос мисытн пәйта-вет, солвалың хулыт ёма-щакв ётает, ты хосыт нянь винэ олн сәлуңкве рбви... Пум сәгруңкве Пётыр-ойка ойттур эт-пост ущ оьылтахты.

Ань Пётыр-ойка хула-панэ сунсуңкве ялыс. Ёхтыс, ампе мәгыс посым пүт вәрыс, пормасанэ-олтуланэ аращ колала ёлыпәлн ёмашакв пинт-ласанэ, алпыл тах сака этвитыңыг паты, атиңк хот-ёсавет. Хуоңкве щё-питахтас. Палаткатән щалтыс, ёл-хуяс, номтын ёхтувес: «Вөрт оьлнэ төва уйхулыт ань эти ущты тәп тисмаясыт, матыркәтн-паттэгыт ман әти? Татем пумыщ оьлнув эт олупсаныл кәсалаңкве».

Тувыл ойка номылма-

хөтпа Тбрумн хултум такви щир олупсал олы. Анумн щәгтым олуңкве эри, тәтәл хунь унлэв: пы-ганум вбраёгыт, ам тыт хул алыщлэгум, нәквем юн, павылт, мисанэ-лу-ванэ ёт олы...»

Пётыр-ойка кәсың эт мот-мот вәрмалит урыл номылматыгләлым, тыс-тувьялым, ёл та ояве. Ал-пыл тав уйрищит луйгын суянытл нбх-сәйкалы. Тыхөтал нбх-сәйкаламәт, ты кос нәтнэг уйрищит эргысыт-луйгысыт, ос ойка сымәт матыр мат мәнь тәрвит суйтыс. Тавён оям руц ұлмаяхтас, аквтоп тав вөр пәлныл туйтыг-лахтым Пётыр-ойка бензинэ тұлматаңкве юв.

«Я-та-ты, эрың бензи-нум хот-тұлмантавес?!» Ойка палаткатэныл мәнь-лат пыг холыт кон-квәла-пас, ниршахыл нупыл

пәлпыщ лаквыс. Кәсың хулап тагылыңыг хулытыл олыс. Ойка щәгтыс: «Мәтәмас юил сәв сол-вал висум, ат те висум, хуланум хоталэ тотнува-нум. Сәт юи-бвыл хөталыт юв ялуңкве тах эри, хуланум юв тотыянум. Эрың я тальх мәхум ёхтэгыт, тәнанылн хул эри».

Хоттай элын, яныг ят, мотор суйтыс. Пётыр-ойка кәсың мотор суге вәстэ. Ань я хосыт мот хөн мәт вәрим пәлуп мотор ми-нас: «Степан Иванович – пиркатир тав мины. Улпыл яныг павылн вәрмалыанэ мәгыс минмыгтас, ювле ләңхыт тах тыг пұхталы... Наскәссыг руц хунь ұл-маяслум. Ати сар, ұлмумт, май, оям руц олыс. Степан Иванович оям руциг хунь олы. Тувыл ос бензинтавён эрмыглы, тав ампаранэ

тамле утыл тәглыңыг блэгты.

Ам ұлмаям оям рушум атуйтыглахтым тыг лаквхатас. Кәтәт аквтоп касай оныңсас. Ам ос аманрыг писалюм тав нупылә тактым тох суиңыш рөңхувласум: «Кәтагын нөх-тактәгын!» Ты хосыт амтинанум рөңх суюмтыл нөх-сайкатаслум. Нөх атте рохтынувум, ань рушум тәра-паттынувлум. Пәс порат ащәйкам ос ашум потыртәлсбг, тән ос оям руш ұлмаялсбг, тувыл сөль, та хөталт рушанән ет та хөнтхатәлсбг».

Пәтыр-әйка щәпритә консашлым, элалы номсахты: «Ам оям рушум аман хотыл ояс. Ань ляпат нәматыр каснаколт әтимыт. Эрың матыр лөль вәрмалы вәрыс ос милицан тинсаве? Маныр пыл тав вәрыс, хотыл пыл ат әхтыс – ты ам оям рушум. Анумн таве емащакв тыттуңкве эри, вәим, хөтпа тәңкв таңхи. Миныришум, пүтум пәтылум».

Әйка пәг пүхтыс, мәнь хәпныл хұланә нөх-әлумтасанә, әраше пәлтыстә, посым вәрыс, хөтал сака ләмвоиңыг блыс. Витын яныг ян ялуңкве щәпитахтас, посал витыл руше хунь айтытә, я вит сьс-тамнуве.

Витн ялыс, тувыл руше мәгыс атың щәй тәлыг-таңкве тахмаяс, сәсыг нир щахылы минас. Емиматә, номтән хұлтвес, тав нупылә хотьют тай сунсы. Әйка тыг-тув ләшлакв сунсыглахтас, аквматәртн тәра та паттыстә, хотыл тав нупылә сунсаве. Тувленув минас, руш ләтңыл та

рөңхувлас: «Наң хотьют?»

Сосыг тапәлныл хотрохтум хум нөх-нәглыс, кәтәт тит нәлмуп касай пувыс. Пәтыр-әйка хотбщатахтас, тав элы-пәләт вәнә хөтпатә лөлис:

– Щәрки, наң-а?

Хум Пәтыр-әйка хащме торыг әлты лөньшалтахтас:

– Пәтыр-аки, ты – ам...

– Я-та! Наң хотыл тыг әхтысын?

– Ат вәглум. Ам бензинум холас.

– Наң хоталы, мән пәвлун ялсын?

– Әти. Ам Паял палт Нярпәвылн ялсум.

– Тувыл ос тыт маныр вәрәгын? Нярпәвыл лөңхалы блы.

– Ам юв, амти пәвлумн минасум, тувыл бензинум холас.

– Щәрки, наң наңтинәнн хот-тәлыгтаслын. Наңын лөңхалы минуңкве эрыс, ос наң алгалы минасын.

Хум хөтпаг потраим, әраш пөхан әхтысбг. Щәрки щәгтә аквтоп Жулькан торгамтавес, әмп ос хот-щәгтыс, ләге хосгим та порги, та хорты.

Пәтыр-әйка мүй хөтпатә хұл исмитыл тыттыстә, щәил айтыстә. Щәрги вәтихал самвитанәнн әхталаләве, тувыл потре бста бвылтытә: «Пәтыр-аки, матьемас мән наң етың хөнтхатсумән. Матьемас ам бензинум наң пәвлун ляпат холас. Мош элнув холас те, ам вөрт ләмвоитн та тәнуvem.

Мөлхөтал әтипәлаг пәг пүхтынәм порат ам наң әрашит посым атаялыслум, ос номсасум, улпыл хот тай вөрт нәй тәг. Сыпын хәңхуңкве пиләгум, номсәгум, матыр үйн те нәглаvem, писаль тәл хомус амтинанум вуянтылум. Хәпыт хуоңкве ос пилсум, эт сьс акваг та хұнтласум, хотьютн эрың юvem. Ам бвыл щәс амттем вөрт хулытсум...

Тыхөтал әлпыл күтюв хортнә суй хұнтамласум, тыгыл ос хот-рохтысум. Я вәтат нәмхөт хәп ат нәңки, әмпыт хотыл вуйхатәгыт. Номсәгум, улпыл вөрт хәйтыгтан әмпыт. Ань май тинат суссылтаве, вахтовикыт рүпитанәнныл сьс әмпаныл бөньщияныл, тувыл мөт мән миннәнныл порат оссувляяныл. Тамле әмпыт хөтпа ет те хөнтхатәгыт, пулиг-маныгтыяныл...

– Щәрки, тыт вахтовикыт хотыл вуйхатәгыт. Ос хотыл наң әхтысын, ләвәгыт, мә-вой хөнтвес, та хөтпат тай тәнти күтьванылы тот оссувлаңкве вәрмынуваныл.

Ам Жулькам әлпыл, наң хәпын блнә нупыл хортыс. Сака номтың әмп. Мөлхөтал әтипәлаг ос акваг тувле нәлә тактым, матаре та атынтас. Наңыт мөлхөтал атаястә.

– Остыгыл. Ам тай аман хомус ләңхум тәлыгтаслум, мөт нупыл минамум. Номилум, хұрум щәс аква сәй нәл тәра-ялсум, номсыемт, эла та минасум, әти, ос та сәй нәлын нәгләгум. Пуңкум шар хот-тәлыглас. Тувыл сунсәгум, элы-пәлумт пәлуп хәп

нуйхаты, тав юи-пәләт та минмыгтасум. Хунь хәп тумп тапәлн пәтырас, ам тав нәр ләңхе коим юил та миныслум, тит щәс тосам мәт әл-хөигласум.

– Наң хөигламын торыг манрыг ат суссын, я хоты нупыл ови? Тувыл ос әти манрыг әраш ат пәлтсын? Щәранка ат бщсын?

– Я ов урыл ам атпыл номсасум, щәранка бщсум, нәй палтуңкве пилсум. Нәйивн вөрн минуңкве эрыс, ам вөрныл пиләгум. Пәтыр, ос наң бензин тыт бөньщәгын???

– Бензин???. Мош блы. Наң пәвлун мус аттөвылхаты. Хунь бензин холы, хомус лөңхалы минасын, тохи пәвлун мус вос нәтавен.

Пәтыр-әйка бензинә Щәркин миннәтә порат, щәгтым номылматас: «Матьемас ам оям рушум – вәнә хөтпам».

– Щәрки, аква-тит хөталы эрың хулытәгын?

– Әти, ам ат вәрмәгум. Рүпатан эри.

– Наң хөт рүпитәгыт?

– Ам нәврамыт ОБЖ урокын ханищтыянум.

– Ты манырсыр урок?

– Нәврамыт ханищтыянум, хомус тәрвитың порат үргалахтуңкве эри.

– Тә-э, наң тай ханищтыяныл...

Щәрки минмыгтамет, титыглахтас:

– Пәтыр-аки, ань хоталы нупыл әнумн минуңкве?

Светлана
ДИНИСЛАМОВА

Лүймә сәрипос

(Северная заря)

№ 7 (1289), 06.04.2023

Соучредители

Дума, Правительство
ХМАО – Югры

Издатель

Департамент общественных,
внешних связей и
молодежной политики
ХМАО – Югры

Редакция

Директор, гл. редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель директора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72

Ответственный секретарь –
Узель В.В.
Телефон (3467) 33-23-09

Адрес редакции и издателя:
628011, г.Ханты-Мансийск,
ул.Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

Е-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, д. 14.

Индексы 04399, 54399

Тираж 1710 экз.

Заказ 1459

Цена свободная

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения редакции.

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной

службы по надзору
в сфере связи,
информационных
технологий и массовых
коммуникаций
по Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство
о регистрации
ПИ №ТУ 72-00795
от 23 января 2013 г.

12+

Нәиңхәпыл яласым мүйлән

Туи пора мощёртын ты ляпами, таимәгсыл мән нәиңхәпыл яласым ўшлахтын урыл потыртэв. Ты туи сыс округув Иртыш ос Ас яныг яг хосыт «Северная сказка» (Лүимә мөйт) нампа нәиңхәп яласаңкве паты.

Ты урыл «Созвездие» круизный компаният рүпитан нә Зинаида Биатова потыртас. Тән ты кастыл мөт мәныл ты яныг нәиңхәп лүимән тотсаныл, ты тәрвитың рүпата блыс кос ос тән хотмус та вөрмысыт.

«Северная сказка» нәиңхәп нила накпа лөлит, тот 130 сәвит хөтпа акторыг яласаңкве вөрмөгыт.

Нәиңхәп сака ёмщакв вәрим блы, рөви акв хөтпан мән колнакт блуңкве манос щәмьял яныг колнак виңкве, тот ловтхатнә колнак ос матыр-әти пуссын блы.

Тәнэ колнакыт янгыт, иснасныл кональ сунсым тәпьялаңкве рөви, нётнә лүимәтев, карыс нәлми вәтат ос роцит сунсыглаңкве.

«Созвездие» компания ищйпың лөпс бньщи

https://s-cruises.com/ships/severnaya_skazka, тот насати тасәвит нәиңхәпыт урыл ос тән яласан ләңханыл хултнә урыл хансым блы. Мән округувт «Круизы по Сибири» лөпсыт тўяг яңк нәтнә этпос оигпан порат нәиңхәп яласаңкве бвылтахты.

Сәртын Сургутныл мәхум тәлэгыт ос Хәльүс мус минэгыт, тот Александр Меньшиков памятник палт тотыглавет, тав тот өлме урыл потыртавет, хумус тав тот ялпыңкол ўнттыс, манхурип рүпата вәрыс.

Элаль Мужи пәвылн нәиңхәп мины, тот сараныт музейн мәхум щалтсэгыт, тән блупсаныл урыл потыртаве, порматыл суссылтавет.

Тувыл элаль лөңхаль Ханты-Мужи пәвыл блы, тот «Живун» музейн

автобусыл тотыглавет, ханты пәвлыл суссылтавет, тот блнэ колыт, ампарыт ўнлэгыт, ёрнколыт лөлэгыт.

Тувыл элаль Салехард мус минэгыт ос сәлың мәхум ёрнколн тотавет, ханты ос ёрн мәхум блупсал суссылтавет, сәлы нёвиль исмытыл, пайтым хұлыл тыттавет.

Тувыл элаль Новый Киеват пәвылн хөиглэгыт, тот ёмыгтэгыт, мавитыл пұмщалахтэгыт. Ювле Октябрьское пәвыл музейн тотыглавет.

Ос та юи-пәлт Ханты-Мансийск ўсн ёхтэгыт, тыт ос ўс янытыл экскурсиятыл вәрыглавет, музейн тотыглавет. Тыгыл элаль Уватн хөиглэгыт ос Тобольскын та ёхтэгыт.

Тамле пұмыщ яласан ләңх вәрвес, пуссын аквёт аквхуйплов хөтал нәиңхәпыл минэгыт. Яласан мәхум тот тыттавет, айтавет, няврамыт ёнгалтавет.

Билет тынэ сака сәв кос ос тув тәнэ вәрмаль ос музейн ялантан тын пуссын акван-ловиньтым блэгыт, акван яныгсәт

сөтыра солкови арыгтем.

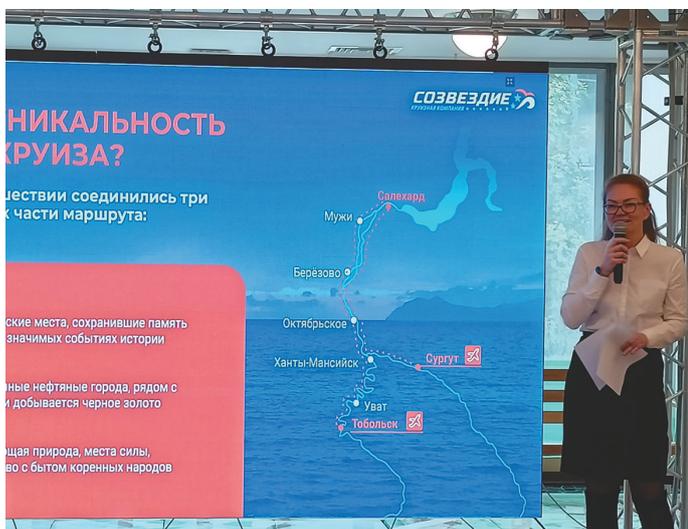
Мөтыт яласан ләңх ос Тобольск, Уват, Ханты-Мансийск, Хәльүс, Мужи, Ханты-Мужи, Салехард, Новый Киеват, Октябрьский, Сургут ўсыт ос пәвлыт хосыт яласаңкве паты, тув пәг-хөиглы ос мәхум музейн суссылтавет, блнэ мирыт культураныл урыл потыртавет.

Хунь Сургутын мәхум ёхтэгыт, тот ос ўсыл суссылтавет, «Старый Сургут» ос «Сургутнефтегаз» музейн тотыглавет ос тувыл аэропортын та минэгыт, кәсың такви мәтән товлыңхәпыл тыламлы.

Нәиңхәпт сәв мәхум рүпитэгыт, ўшлахтын хөтпат нәматыр вәрмальн ул вос ярмөгыт, матыр-әти титыглаңкве вос вөрмөгыт, тән акваг нөтавет, матыр эрмыгы – хұлтавет.

Ты коныпал Россия янытыл ос нәиңхәпыл яласым мүйлуңкве рөви, ты компания лов сәвсыр яныг нәиңхәпыт ос яхат бньщи.

Галина
КОНДИНА

Зинаида Биатова потырты

«Лүимә мөйт» нампа нәиңхәп